

Malviure amb poesia

La fageda d'en Joan

PEP SAU > FOTOS

Mirar una fotografia és un acte de consciència. Amb els ulls oberts davant una imatge mirem el que uns altres ulls han captat d'un espai de dimensions diferents i en un altre moment del temps. La mirada, persuadida per una altra realitat, penetra en el món. Les imatges de *La fageda d'en Joan* configuren una recerca que ens situa a la intempèrie del món que haurèm d'habitar i travessar en darrer terme sense guia, tal com va fer Pep Sau amb la seva càmera.

ALBERT TARRÉS > TEXT

Al començament és fosc i podríem estar perduts. Hi ha poques referències que ajudin a situar-se. El camí entre parets seques s'endinsa en un bosc il·luminat just per poder avançar-hi. Entre la vegetació espessa destaca un mirall convex com la metàfora d'un ull. El bosc s'entreveu a través d'una cortina, la llum dibuixa flors damunt el terra polsós d'una barraca de pedra. Hi ha roba vella i objectes bruts apilats com deixalles. No és un lloc abandonat, tot sembla tenir un ús. Hi ha llibres, una llanterna, un transistor, un cendrer, flassades i un coixí per jeure. Un plat de vianda amb mal aspecte subratlla les dificultats d'una altra vida. Si ens fixem en el retrat de grup, observarem que a cada nen uniformat l'acompanya un nom.

Entre ells, amb un rostre infantil ja esvaït, s'hi podria trobar l'home que viu aquí. D'esquena, a través del fum quan cou el menjar, tapant-se la cara com si es tractés d'un joc, l'habitant del bosc és un desconegut o un enigma. Potser ens podem fer una idea de com és la seva existència a partir d'aquest punt cec, i situar-hi la consciència com en un punt de partida per pensar en l'altre i en un mateix. Les imatges tenen la força d'un testimoni que parla fent silenci. El silenci de la fageda d'en Jordà que el poeta Joan Maragall escoltava es transforma en una mudesa material amb un ressò d'estranyesa. El menjar penja dels arbres en absència de casa i les mans mostren la misèria. El bosc és el silenci benèvol de la calma, però també el silenci del dolor. L'home sense rostre viu entre restes de vida i de memòria que recorden les obres que

Joseph Beuys elaborava a partir d'objectes rosegats pel temps, en algun cas relacionats amb l'horror del nazisme. El present també amaga secrets, té marges com un paradís perdut, com si la propietat de l'entorn natural que mostrava el pintor anglès Gainsborough en el famós retrat d'un matrimoni burgès fent gala de la seva finca s'hagués degradat fatalment.

En una societat especulativa que elimina el món de la pagesia, la imatge d'en Joan —que viu com molta gent de Catalunya no fa ni cent anys— és radicalment incòmoda. La seva pobresa, però, ens semblaria menys versemblant que una imatge d'esplendor si ens la trobéssim al mirall? Els efectes de la crisi econòmica tal vegada obliguen a respondre menys retòricament. En tot cas, som més pobres en mites, i el noble salvatge, el rebel

arquetípic, ja no serveix de consol. D'altra banda, aquesta fageda, on s'intueix més aïllament que llibertat, dista molt de ser un bosc com el que va inspirar H. D. Thoreau per escriure *Walden*, i aquí l'ànima sembla reduïda a la d'un personatge giacomettianà penjat d'un fil, indefens com una figura de Bacon. El temps altera el paisatge cobrint-lo de neu, i la neu del camí es cobreix de petjades. La vida continua, sobreposant-se als canvis. Al final hi ha la ciutat al fons i potser s'obre una escletxa per a l'esperança mentre en Joan camina acompanyat pel seu gos. El retrat que Pep Sau ofereix en aquesta sèrie fotogràfica s'allunya del misteri de la ficció i de qualsevol construcció mística, deixa de banda la nostàlgia i la celebració per explicitar una natura on segurament el seu personatge genera més preguntes que respostes. Quan l'art s'arrisca a contemplar el nostre temps, voldríem

comprendre quin home és l'home, i quina esperança pot perviure en el conjunt de les societats. Necessitem saber quin paisatge podem construir amb la terra heretada mirant de trobar una bona relació entre l'existència interior i la realitat externa. Ens observem, conscients o no de la barbàrie en la qual el món pot atrapar-nos, i en la solitud més punyent o en l'empara més ferma cada persona té un rostre en el qual es pot reconèixer l'altre. En aquesta cara oculta de la realitat hi descobrim formes de supervivència, les d'un home semblant al record dissecat de si mateix, i formes, alhora, de resistència per no deixar de ser. Tanmateix, si no hi ha cap camí segur ni al bosc ni en l'art, les paraules no han d'entorpir el pas per endinsar-s'hi.

Albert Tarrés